

## SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen  
2023-11-09  
Besvaras senast  
2023-11-15 kl. 12.00

Till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

### **2023/24:231 Det kommunala vetot avseende kärntekniska frågor**

Sverige behöver mer planerbar, fossilfri el. Det är avgörande för svensk industri och välfärd, och för klimatomställningen. Det krävs en rejäl kapacitetsutbyggnad i elförsörjningskedjans alla led och i alla fossilfria energislag, inklusive svensk kärnkraft. Svensk kärnkraft har varit framgångsrik av flera skäl. En avgörande orsak är den demokratiska förankring och det starka medborgerliga stöd som funnits för kärnkraften där den har etablerats. I omvärlden ser vi vad det har inneburit för kärnkraften när denna typ av stöd och förankring inte har funnits. Det har handlat om omfattande protester och stora störningar för elförsörjning och annan kritisk infrastruktur. Det har också inneburit att det inte funnits planerbara förutsättningar för industrin. Och naturligtvis har det inneburit stora risker för människor och natur. Utan en gedigen och omfattande lokal förankring skadas säkerhetsarbetet avsevärt. De risker som finns med all kärnteknik kommer därmed inte att kunna beaktas på det sätt som är erforderligt för en långsiktigt hållbar elförsörjning och med respekt för människor och natur.

Den lokala förankringen är alltså nödvändig för en fungerande kärnkraftsindustri och elförsörjning. Detta har historiskt fungerat bra i Sverige. Varken stat eller industri har kört över lokalsamhällen i fråga om kärnteknik. Det har varit ett vinnande koncept för Sverige som land. En viktig del för lokalsamhällen att kunna hävda sig har varit det så kallade kommunala vetot. Det är viktigt för kommuner och lokalsamhällen, men det är utifrån Sveriges erfarenheter lika viktigt för att få säkerhetsarbetet och den nationella elförsörjningen att fungera i alla led.

Det kommunala vetot måste bestå i sin nuvarande form. Det är en rimlig avvägning mellan olika intressen och har visat sig vara gynnsam för svensk kärnkraftsindustri, Sveriges säkerhetsarbete kring kärnkraft och elförsörjningen. Det finns inga skäl att ändra på ett vinnande koncept. Det har tidigare funnits bred partipolitisk samsyn kring dessa frågor, och vi måste alltjämt arbeta för att denna samsyn ska bestå.

Sveriges Kommuner och Regioner är mycket tydliga på denna punkt. Tidigare i år skrev SKR i remissvar till regeringen:

”En kommuns tillstyrkande genom beslut i kommunfullmäktige krävs idag för att regeringen ska få tillåta anläggningar för kärnteknisk verksamhet, inklusive

kärnkraftsreaktorer. En sådan tillstyrkan är att betrakta som ett kommunalt veto och är enligt SKR en grundläggande förutsättning för att en anläggning för kärnteknisk verksamhet/kärnkraftsreaktor ska kunna etableras i kommunen.”

I lagrådsremissen *Ny kärnkraft i Sverige – ett första steg* skrev regeringen:

”Frågor om det kommunala vetot, om nationella kärnkraftssamordnare för att underlätta samspelet mellan kärnkraftsprojektörer, myndigheter och andra aktörer på olika nivåer och om översyn av tillståndsprocesser för kärnkraft och andra frågor som remissinstanser har lämnat synpunkter på kommer att hanteras av regeringen när kommande utredningar och regeringsuppdrag bereds.”

Dessa formuleringar fanns kvar när regeringen för några veckor sedan presenterade sin proposition.

Såväl lagrådsremissen som propositionen reser frågetecken om regeringens syn på det kommunala vetot och väcker oro. Detta har uppmärksammats i riksdagen i motion 2023/24:1961 *Det kommunala vetot avseende kärntekniska frågor*, som just nu behandlas av samtliga partier i riksdagens näringsutskott. Beslut ska fattas senare i november.

Om regeringen vill ändra det kommunala vetot behöver detta vara föremål för en vidare politisk diskussion, med tillhörande analys där även bland annat miljömässiga, demokratiska, juridiska, ekonomiska och krisberedskapsavhängiga konsekvenser inkluderas. Det kan inte ske bakvägen eller i skymundan. Det är varken bra för svensk demokrati eller för svensk kärnkraft.

I kommittédirektiv 2023:155 *Ny kärnkraft i Sverige – ett andra steg* gavs nyligen en utredare i uppdrag att se över tillståndsprövningen för nya kärnkraftsreaktorer. Det kommunala vetot nämns inte uttryckligen, men i direktivet står under rubriken konsekvensbeskrivning: ”Utredaren ska beskriva förslagets konsekvenser för klimat, människors hälsa, miljö, Sveriges energiförsörjning och övriga samhällsintressen. Förslagen får inte påverka det kommunala självstyret negativt.”

Det är en välkommen signal, men den skulle behöva förtydligas för att rätta ut tidigare frågetecken.

Med anledning av ovanstående vill jag ge regeringen chans att rätta ut de frågetecken som den tidigare propositionen reste i fråga om det kommunala vetot, och jag frågar därför statsrådet Romina Pourmokhtari:

Avser statsrådet och regeringen att agera för att förändra det kommunala vetot?

.....

Laila Naraghi (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch